

ÖĞRETMEN ADAYLARININ DRAMA YÖNTEMİNİ UYGULAMAYA İLİŞKİN YETERLİKLERİ¹

THE ADEQUACIES OF TEACHER CANDIDATES RELATED TO THE APPLICATION OF DRAMA METHOD

Doç. Dr. Kemal Oğuz ER

Balıkesir Üniversitesi, Necatibey Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri ABD, keoguzer@gmail.com,
Balıkesir/Türkiye

Derya ACAR BAŞEĞMEZ

Çankaya İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, Öğretmen, deryaacar03@gmail.com, Ankara/Türkiye

ÖZET

Günümüzde öğrencilerin derse aktif katılımını sağlamak amacıyla, drama eğitimin her kademesinde yöntem olarak kullanılmaktadır. Dramanın istenilen nitelikte uygulanabilmesi için öğretmen adaylarının yeterlik düzeylerinin bilinmesi önem taşımaktadır. Bu bağlamda araştırmanın amacı, "öğretmen adaylarının drama yöntemini uygulamaya ilişkin yeterlik düzeylerinin ve bu düzeyler arasında çeşitli değişkenler açısından farklılık olup olmadığıın belirlenmesi"dir. Balıkesir Üniversitesinde Bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmenliği, Okul öncesi öğretmenliği, Sınıf öğretmenliği, Sosyal Bilgiler öğretmenliği ve Türkçe öğretmenliği bölümlerinde öğrenim gören dördüncü sınıf öğrencileri araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında 207 öğrenciye ulaşılmıştır.

Bu çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak Karadağ, Çalışkan, Korkmaz ve Yüksel (2008) tarafından geliştirilen "Drama Lideri Olarak Öğretmen ve Eğitimsel Drama Uygulama Yeterliği" ölçeğinden yararlanılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde frekans, yüzde, bağımsız örneklem t testi, tek yönlü varyans analizi ve korelasyon analizinden yararlanılmıştır.

Araştırma kapsamında şu sonuçlara ulaşılmıştır.

- Öğretmen adaylarının "dramayı planlama yeterliği", "dramayı gerçekleştirme yeterliği" ve "drama sürecini değerlendirme yeterliği" boyutlarında kendilerini yeterli gördükleri belirlenmiştir.
- Öğretmen adayların "dramayı planlama yeterliği", "drama sürecini gerçekleştirme yeterliği" ve "drama sürecini değerlendirme yeterliği" kadınlar lehine anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir.
- Öğretmen adayların "dramayı planlama yeterliği", "drama sürecini gerçekleştirme yeterliği" ve "drama sürecini değerlendirme yeterliği" bölümlere göre anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir.
- Öğretmen adaylarının "dramayı planlama yeterliği" ile; "drama sürecini gerçekleştirme yeterliği" ve "drama sürecini değerlendirme yeterliği" arasında orta düzeyde ilişki vardır.
- Öğretmen adaylarının "drama sürecini gerçekleştirme yeterliği" ile "drama sürecini değerlendirme yeterliği" arasında yüksek düzeyde bir ilişki vardır.

Anahtar kelimeler: Drama, yeterlik, öğretmen adayları.

ABSTRACT

Today, drama is used as a method in every stage of education to ensure active participation of students in the classroom. It is important that the qualification levels of the teacher candidates are known so that the drama can be applied in the desired quality. In this context, the aim of the research is to determine the qualification levels of teacher candidates related to application of the drama method and whether there are differences between these levels in terms of various variables. Fourth grade students studying in Computer and Instructional Technologies Teacher, Pre-school Teacher, Classroom Teacher, Social Studies Teacher and Turkish Language Teacher at Balıkesir University constitute the sample of the research. Within the scope of the research, 207 students have been reached.

In this research, a screening model has been used from quantitative research methods. "Teacher as the leader of drama" and "Educational Drama Application Qualification" scale developed by Karadağ, Çalışkan, Korkmaz and Yüksel (2008) has been used as a data collection mean. Frequency, percentage, independent sample t test, one way variance analysis and correlation analysis have been used

¹ Bu çalışma, 26-28 Nisan 2018 tarihleri arasında düzenlenen II. Uluslararası Sınırsız Eğitim ve Araştırma Sempozyumunda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

in analyzing the data.

Within the scope of the research, the following conclusions have been reached.

- It has been determined that teacher candidates see themselves adequately in the topics of "adequacy of drama planning ", " adequacy of drama process application ", and "adequacy of drama process evaluation".
- It has been determined that "adequacy of drama planning", "adequacy of drama process application" and "adequacy of drama process evaluation" of the candidate teachers have a significant difference in favor of women.
- It has been determined that "adequacy of drama planning", "adequacy of drama process application" and "adequacy of drama process evaluation" of the teacher candidates have a significant difference according to the department studied them in university.
- "Drama planning adequacy" of the teacher candidates has a moderate relationship between "the adequacy of drama process application" and "the adequacy of drama process evaluation" of the teacher candidates.
- There is a high level of relationship between "adequacy of drama process application" and "adequacy of drama process evaluation" of teacher candidates.

Key words: Drama, adequacy, teacher candidates.

1.GİRİŞ

Günümüzde öğrencilerden kendilerine hazır olarak sunulan bilgiyi almak yerine, bilgiyi kendilerinin yapılandırması ve problem çözme becerilerine sahip olması beklenilmektedir. Böylece öğrenciler bilimsel düşünme, araştırma yapma, işbirliği içerisinde çalışma, iletişim kurma, yeni fikirler üretme ve gerektiğinde tartışma yaparak yaratıcılığını geliştirme becerileri kazanabilmektedir (Kahyaoğlu, Yavuzer ve Aydede, 2010). Bu bağlamda anlamlı ve kalıcı öğrenmelerin gerçekleşebilmesi için öğrencilerin öğrenme sürecine aktif katılması beklenilmektedir (Köksal, 2007).

Günümüz eğitim sisteminde öğretmenin rolü, öğrencilere sadece yeni bilgiler kazandırmak değil aynı zamanda öğrencilerin ilgi, istek ve yeteneklerini keşfetmek; neden sonuç ilişkilerini kurabilmelerine olanak vermek; duygu ve düşüncelerini çeşitli yollarla ifade etmelerini sağlamak ve öğrencilerin yaratıcı ve eleştirel bakış açısı kazanmalarına yardımcı olmaktır. Öğretmenler bu becerileri çeşitli öğretim yöntem ve teknikler aracılığıyla kazandırabilirler. Bu yöntemlerden birisi de drama ya da yaratıcı dramadır (Başcı ve Gündoğdu, 2011).

San (1996: 149) yaratıcı dramayı, "doğaçlama, rol oynama, tiyatro ya da drama tekniklerinden yararlanılarak bir grup çalışması içinde bireylerin, bir yaşantıyı, bir olayı, bir fikri, kimi zaman bir soyut kavramı ya da bir davranışı, eski bilişsel örüntülerinin yeniden gözden geçirildiği oyunsu süreçlerle anlamlandırılması ve canlandırılması" olarak ifade etmektedir. Freeman, Sullivan ve Fulton ise (2003) yaratıcı dramayı, katılımcıların yararı için oluşturulan dramatik deneyimler olarak ifade etmektedirler. Drama öğrencilerin rol oynamalarını, rollerini analiz etmelerini ve duygusal kontrol gerektiren yaratıcı görevlerde birlikte çalışmalarını gerektiren etkinliklere katılma fırsatı sağlar. Üstündağ (1998) yaratıcı dramanın; bilişsel, duyuşsal ve devinişsel davranışları kazandırmada etkili bir öğretim yöntemi olduğunu ifade etmektedir. Drama, bütüncül bir estetik anlayış oluşturmada sanat eğitimi alanı ve yaşanan süreci betimleme, açıklama ve kontrol edebilme olanaklarıyla bir disiplin olarak bireylerin çok yönlü gelişimine olanak sağlamaktadır.

Yaratıcı drama, çocukların oyunlarında doğaçlama oluşan ve katılımcıların sanatsal duyarlılığını oluşturmak ve geliştirmek için tiyatro sanatını kullanan, çocuğun kendine, diğerlerine ve dünyaya olan duyarlılığını artıran, her bir çocuğun hayal gücünü geliştiren kapsamlı bir öğrenme yöntemidir. Yaratıcı drama, bir lider tarafından yönlendirilen öğrenme etkinliğidir ve katılımcıların hayal kurmalarına, canlandırma yapmalarına ve deneyim geçirmelerine olanak tanır. Drama süreci, zihinsel ve fiziksel aktiviteleri bütünleştirir. Bu dramatik öğrenme etkinlikleri hem bireysel hem de grup becerilerini geliştirir ve katılımcıların fikirlerini, hayal güçlerini ve duygularını dramatik bir eylemle başkalarıyla paylaşma yeteneklerini geliştirir (Pinciotti, 1993).

Öğrenme açısından bakıldığında dramanın en önemli varlığı; bilişsel, duyuşsal, sosyal ve devinişsel yetilerle bütünleşmiş olmasıdır. Dramanın; bireyin yaratıcılığını geliştirme, bilgiye ulaşma yollarını öğretme, sağlıklı kişilik gelişimini sağlama, öğrencinin etken ortamlarda öğrenmesini sağlama gibi yararları vardır (Adıgüzel, 2006). Aynı zamanda dramanın; estetik gelişimi sağlama, eleştirel düşünme yeteneği kazandırma, birlikte çalışma alışkanlığı kazandırma, sosyal gelişimi sağlama, kendine güven duyma ve karar verme becerilerini geliştirme, dil ve iletişim becerilerini kazandırma,

soyut kavramları ya da yaşantıları somutlaştırma, hayal gücünü, duygularını ve düşüncelerini geliştirme gibi amaçları da vardır (Üstündağ,1998). Dramaya bir öğretim yöntemi olarak bakıldığında ise, drama öğrenciyi öğrenme sürecine aktif katarak kalıcı öğrenmelerin oluşmasını kolaylaştırmaktadır. Drama öğrencinin; öğrendikleriyle yaşantısı arasında bağ kurabilmesini, konuyu özümsemesini, grup çalışmalarına dahil olarak kendini konunun bir parçası olarak görmesini kolaylaştırmaktadır (Karadağ ve Çalışkan, 2005).

Eğitimde bir yöntem olarak kullanılan dramanın aşamaları şu şekilde özetlenebilir (Adıgüzel, 2006):

I.Hazırlık-Isınma çalışmaları: Bu aşamada katılımcıların kendi aralarında, katılımcılar ile lider arasında, grup ile mekan arasında iletişim sürecinin başlaması ve oluşmasına yönelik temel çalışmalar yapılır.

II.Canlandırma: Canlandırılacak konu çerçevesinde doğaçlama, rol oynama ve diğer tekniklerin kullanıldığı aşamadır. Yaratıcı drama çalışmalarındaki tüm yaşantılar, paylaşımlar, değerlendirmeler bu aşamada oluşan canlandırmalara, sonuçlarına ve bireyde bıraktığı izlere göre yapılır. Bu aşamadaki canlandırmalar bireysel olacağı gibi küçük ya da büyük gruplar yoluyla da olabilir.

III. Değerlendirme-Tartışma: Drama çalışmalarında elde edilen sonuçlar değerlendirilir. Sürecin özü, önemi, niteliği ve niceliği bu aşamada saptanır. Genel olarak eğitsel kazanımlar üzerine ya da ortaya çıkan oluşumlar üzerine tartışmalar yapılır. Öğrenilenlerin kazanıma dönüşüp dönüşmediği ve bu durumun gelecek yaşantılara etkisinin olup olmayacağı, tüm drama yaşantı ve süreçlerinin nasıl algılandığı, anlaşıldığına yönelik duygu ve düşüncelerin paylaşılması bu aşamada gerçekleştirilir.

Tüm eğitim kademelerinde ve her yaştan bireylere uygulanabilecek drama çalışmaları çağdaş eğitim sistemiyle bütünleşerek kendini geliştirme ihtiyacı duyan öğrenciler yetiştirebilmektedir (Okvuran, 1995). Dolayısıyla drama öğrencilerin var olan yeteneklerini ortaya çıkarmada önemli bir zemindir. Bu zeminin oluşturulmasında ise iyi bir planlama ve uygulamanın yanında dramanın gerekliliğine inanan öğretmenlere ihtiyaç duyulmaktadır (Aytaş, 2013). Öğretmen drama etkinliklerinin önemli bir ögesidir. Öğretmen uygulamaya geçmeden önce drama programının hedeflerini belirleyen, davranışların kazandırılmasına yönelik yöntem ve teknikleri seçen, gerekli araç gereçleri sağlayan, drama çalışmasının yapılacağı mekanı hazırlayan ve bireyin kazandığı davranışlar ile öğrencinin nasıl değerlendirileceğine karar veren kişidir (Adıgüzel, 1993; Köksal Akyol, 2003). Etkili bir drama sürecinin oluşturulması için öğretmenin birtakım özelliklere sahip olması gerekir. Yani öğretmen; öğrencilerin güvenini kazanmış, insana saygı duyan ve değer veren, gözlem gücü ve sezgileri gelişmiş, araştırmaya inanan, sabırlı ve sorumluluk duygusuna sahip, deneyim ve birikim sahibi, psikolojik ve fiziksel yapı açısından dramaya uygun ortamı oluşturabilecek bir kişiliğe sahip olmalıdır (Tekerek, 2007).

Karadağ, Korkmaz, Çalışkan ve Yüksel'e (2008) göre, bir drama lideri olarak öğretmende bulunması gereken özellikler şu şekilde özetlenmiştir:

- ✓ Öğretmen, bilimsel bir yaklaşımla öğrencilerin kişilik özelliklerini analiz edebilmelidir.
- ✓ Öğrencilerin araştırmalarına fırsat tanıyarak onların güven duygularının gelişmesine katkı sağlamalıdır.
- ✓ Öğretmen grup üyelerinin hak ve özgürlüklerine saygı göstererek çok iyi bir dinleyici ve izleyici olmalıdır.
- ✓ Etkinlikler esnasında öğrencilerin söz haklarına saygılı olmalı ve etkinliklerin gidişatı hakkında karar verme özelliğine sahip olmalıdır.

Drama eğitiminin başarıya ulaşabilmesi ve öğretmenlerin mesleklerinde dramayı etkin bir şekilde kullanabilmesi, bu eğitimi alan öğretmen adaylarının drama yöntemini uygulama yeterlikleriyle yakından ilişkili olduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda, eğitim fakültesinde öğrenim gören öğretmen adaylarının dramayı etkili bir yöntem olarak derslerde kullanabilmeleri, uygulama aşamalarını ve ilkelerini bilmeleri büyük önem taşımaktadır. Bu gerekçelerden hareketle araştırmanın temel amacı "öğretmen adaylarının drama yöntemini uygulamaya ilişkin yeterlik düzeylerinin ve bu düzeyler

arasında çeşitli değişkenler açısından farklılık olup olmadığının belirlenmesi”dir. Bu genel amaca ulaşmak için aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Öğretmen adaylarının drama yöntemini uygulamaya yönelik yeterlik düzeyleri nasıldır?
2. Öğretmen adaylarının drama yöntemini uygulamaya yönelik yeterlikleri,
 - a) cinsiyet
 - b) bölümdeğişkenleri açısından farklılık göstermekte midir?
3. Öğretmen adaylarının drama yöntemini uygulamaya yönelik yeterlikleri arasında ilişki var mıdır?

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Öğretmen adaylarının drama yöntemine ilişkin yeterliklerinin belirlenmeye çalışıldığı bu araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Tarama araştırmaları, büyük örneklemelerin özelliklerini betimlemeyi amaçlamaktadır. Bir konuya ilişkin katılımcıların görüş, ilgi, beceri, yetenek, tutum gibi özellikleri belirlenmektedir (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2015).

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesinde tüm ana bilim dallarında öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise Bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmenliği, Okul öncesi öğretmenliği, Sınıf öğretmenliği, Sosyal Bilgiler öğretmenliği, Türkçe öğretmenliğinde öğrenim gören ve farklı zamanlarda drama dersini zorunlu veya seçmeli olarak almış olan 4. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklem yöntemi olarak amaçsal örneklem yöntemi içerisinde yer alan “ölçüt örneklem” tercih edilmiştir.

Ölçüt örneklem yönteminde örnekleme belli niteliklere sahip kişiler, olaylar, nesnelere ya da durumlar oluşturmaktadır (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2015). Bu araştırmada drama dersinin alınmış ya da alınmıyor olması örnekleme için bir ölçüttür. Araştırmanın örnekleminde yer alan öğrencilerin demografik değişkenlere ilişkin bilgileri aşağıda belirtilmiştir.

Araştırma kapsamına giren öğretmen adaylarının cinsiyet bilgileri incelendiğinde, kadın öğretmen adayları 135 kişi ile % 65.2’yi, erkek öğretmen adayları ise 72 kişi olarak % 34.8’i oluşturmaktadır. Öğretmen adaylarının bölüm bilgileri incelendiğinde ise, Okul öncesi öğretmenliği öğrencileri 56 kişi ile % 27.1’i, Sınıf öğretmenliği öğrencileri 52 kişi ile % 25.1’i, Sosyal Bilgiler öğretmenliği öğrencileri 35 kişi ile % 16.9’u, Bilgisayar ve teknoloji öğretmenliği öğrencileri 32 kişi ile % 15.5’i, Türkçe öğretmenliği öğrencileri ise 32 kişi ile % 15.5’i oluşturmaktadır.

2.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmada öğretmen adayların kişisel özellikleri cinsiyet ve okudukları bölüm değişkenleri açısından belirlenmiştir. Öğretmen adaylarının drama yöntemi yeterliklerini belirlemek amacıyla Karadağ, Çalışkan, Korkmaz ve Yüksel (2008) tarafından geliştirilen “Drama Lideri Olarak Öğretmen ve Eğitimsel Drama Uygulama Yeterliği” ölçeği kullanılmıştır. Karadağ, Çalışkan, Korkmaz ve Yüksel’in (2008) faktör analizi sonuçlarına göre ölçek üç faktörlü yapıya sahiptir. “Dramayı Planlama Yeterliği (DPY)” alt boyutu 6 maddeden, “Drama Sürecini Gerçekleştirme Yeterliği (DSGY)” alt boyutu 18 maddeden, “Drama Sürecini Değerlendirme Yeterliği (DSDY)” alt boyutu ise 6 maddeden oluşmaktadır. Üç faktör toplam varyansın % 45.370’ini açıklamaktadır. Faktör 1, % 11.367’sini; Faktör 2, % 23.121’ini; Faktör 3 ise % 10.887’sini açıklamaktadır. Faktörlerde yer alan her bir maddenin faktör yük değerlerinin 0.30 üzerinde olduğu belirlenmiştir.

Ölçeğin güvenirlik analizi Cronbach Alpha, Spearman, Guttman katsayıları dikkate alınarak hesaplanmıştır. Ölçeğin alt boyutlarının Cronbach Alpha katsayıları 0.706–0.817 arasında, ölçeğin

toplamı için Cronbach Alpha kat sayısı ise 0.744'tür. Spearman katsayıları 0.767–0.856 arasında, ölçeğin toplamı için Spearman katsayısı ise 0.768'dir. Guttman katsayıları 0.817–0.894 arasında, ölçeğin toplamı için Guttman katsayısı ise 0.805'tir (Karadağ, Çalışkan, Korkmaz ve Yüksel, 2008). "Güvenirlilik katsayısının 0.70 ve daha yüksek olması, güvenirlik için yeterli görülmektedir" (Büyüköztürk, 2015: 183) Ölçeğin alt boyutlarının ve tüm ölçeğin güvenirlik kat sayıları tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1: Ölçeğin güvenirlik analizi

Faktör	Alpha	Spearman	Guttman
Dramayı planlama yeterliği	.706	.777	.817
Drama sürecini gerçekleştirme yeterliği	.817	.767	.837
Drama sürecini değerlendirme yeterliği	.780	.856	.894
Toplam	.744	.768	.805

2.4. Verilerin Analizi

2017-2018 eğitim-öğretim yılının şubat ve mart aylarında öğretmen adaylarına uygulanan ölçekler analize uygunlukları açısından değerlendirilmiştir. 207 ölçekten elde edilen verilerin çözümlenmesinde frekans, yüzde, bağımsız örneklem t testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), Tukey, Dunnett's C ve korelasyon analizi tekniklerinden yararlanılmıştır. İstatistiksel çözümlenmelerde ise SPSS 21.0 (Statistical Package for the Social Sciences) bilgisayar programı kullanılmıştır.

3. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde, öğretmen adaylarından araştırmanın amacı doğrultusunda toplanan bilgilerin istatistiksel çözümlenmeleri sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Bulgular üç ana başlık altında sunulmuştur.

- ✓ Birinci alt probleme yönelik öğretmen adaylarının dramayı planlama, drama sürecini gerçekleştirme ve süreci değerlendirme yeterlik düzeylerinin betimsel analizi.
- ✓ İkinci alt probleme yönelik öğretmen adaylarının dramayı planlama, drama sürecini gerçekleştirme ve süreci değerlendirme yeterliklerinin demografik değişkenler açısından incelenmesi.
- ✓ Üçüncü alt probleme yönelik öğretmen adaylarının dramayı planlama, drama sürecini gerçekleştirme ve süreci değerlendirme yeterlikleri arasındaki ilişki.

3.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 2. Öğretmen Adaylarının Dramayı Planlama Yeterliklerine İlişkin Betimsel Analiz Sonuçları

Dramayı planlama yeterliği		Her Zaman	Çoğu zaman	Ara sıra	Nadiren	Hiçbir Zaman	\bar{X}	SS
Dramanın amaç ve hedeflerini belirlerim.	N	55	99	45	8	-	3.97	.80
	%	26.6	47.8	21.7	3.9	-		
Drama sonrası öğrenci kazanımlarını belirlerim.	N	61	101	38	7	-	4.04	.78
	%	29.5	48.8	18.4	3.4	-		
Dramaya uygun fiziki ortam seçerim.	N	79	96	27	5	-	4.20	.76
	%	38.2	46.4	13	2.4	-		
Dramaya uygun materyal seçimi yapar ve hazırlarım.	N	88	83	29	5	2	4.21	.84
	%	42.5	40.1	14	2.4	1		
Drama yöntemine uygun ders planı yaparım.	N	60	90	49	5	3	3.96	.87
	%	29	43.5	23.7	2.4	1.4		
Etkinliklere ilişkin drama tekniklerini belirlerim.	N	53	93	48	11	2	3.89	.88
	%	25.6	44.9	23.2	5.3	1		
Genel Ortalama							4.04	.65

Öğretmen adaylarının dramayı planlama yeterliklerine ilişkin veriler incelendiğinde; öğretmen adaylarının çoğunluğu “dramaya uygun materyal seçimi yapar ve hazırlarım” ve “dramaya uygun fiziki ortam seçerim” ifadelerinde “her zaman” ve “çoğu zaman” seçeneğini işaretlemişlerdir. Ayrıca öğretmen adaylarının “dramaya uygun materyal seçimi yapar ve hazırlarım” maddesine yönelik puanlarının ortalamaları $\bar{X}=4.21$, “dramaya uygun fiziki ortam seçerim” maddesine yönelik puanlarının ortalaması ise $\bar{X}=4.20$ ortalama ile “her zaman” düzeyinde olduğu söylenebilir. “Drama sonrası öğrenci kazanımlarını belirlerim” ifadesine $\bar{X}= 4.04$, “dramanın amaç ve hedeflerini belirlerim” ifadesine $\bar{X}= 3.97$, “drama yöntemine uygun ders planı yaparım” ifadesine $\bar{X}= 3.96$, “etkinliklere ilişkin drama tekniklerini belirlerim” ifadesine ise $\bar{X}= 3.89$ ortalama ile öğretmen adayları “çoğu zaman” düzeyinde görüş belirtmişlerdir. Ayrıca öğretmen adaylarının tüm maddelere yönelik yeterlik puanlarının genel ortalaması, $\bar{X}= 4.04$ ortalama ile “çoğu zaman” düzeyinde olduğu söylenebilir. Elde edilen bulgulara göre öğretmen adaylarının dramayı planlama yeterliğine ilişkin etkinlikleri “çoğu zaman yaptığı” belirlenmiştir.

Tablo 3. Öğretmen Adaylarının Drama Sürecini Gerçekleştirme Yeterliklerine İlişkin Betimsel Analiz Sonuçları

Drama sürecini gerçekleştirme yeterliği		Her Zaman	Çoğu zaman	Ara sıra	Nadiren	Hiçbir Zaman	\bar{X}	SS
Drama öncesi öğrencilerin dikkatini çekerim.	N	98	78	23	8	-	4.29	.81
	%	47.3	37.7	11.1	3.9	-		
Drama esnasında güler yüzlü, sevecen ve espriliyim.	N	117	66	20	3	1	4.43	.77
	%	56.5	31.9	9.7	1.4	.5		
Drama esnasında anlaşılır bir dil kullanırım.	N	107	83	15	1	1	4.42	.69
	%	51.7	40.1	7.2	.5	.5		
Drama esnasında öğrencileri hedef ve konulardan haberdar ederim.	N	80	96	23	8	-	4.20	.78
	%	38.6	46.4	11.1	3.9	-		
Dramalarda öğrenciler ile empati kurarım.	N	82	103	18	4	-	4.27	.70
	%	39.6	49.8	8.7	1.9	-		
Üretilmiş metin, öykü ve oyun olmadan dramayı yönetirim.	N	34	85	75	10	3	3.66	.86
	%	16.4	41.1	36.2	4.8	1.4		
Öğrencilerin güven duygularını sağlayacak davranışlarda bulunurum.	N	97	90	16	4	-	4.35	.71
	%	46.9	43.5	7.7	1.9	-		
Drama esnasında zamanı etkili kullanırım.	N	64	103	35	4	1	4.09	.77
	%	30.9	49.8	16.9	1.9	.5		
Çok iyi bir dinleyiciyim.	N	98	75	27	7	-	4.28	.82
	%	47.3	36.2	13	3.4	-		
Öğrencilerin grup oluşturmalarında hak ve özgürlüklerine saygılıyım.	N	107	79	13	7	1	4.37	.79
	%	51.7	38.2	6.3	3.4	.5		
Sınıfta dolaşarak gerekirse yardım ederim.	N	107	75	22	2	1	4.38	.75
	%	51.7	36.2	10.6	1	.5		
Çok iyi bir izleyiciyim	N	101	80	22	4	-	4.34	.75
	%	48.8	38.6	10.6	1.9	-		
Etkinlikler sırasında öğrencilere söz hakkı veririm.	N	111	77	15	3	1	4.42	.73
	%	53.6	37.2	7.2	1.4	.5		
Dramanın aşamalarını kullanırım.	N	64	93	42	8	-	4.02	.82
	%	30.9	44.9	20.3	3.9	-		
Öğrencilerin önerilerini dikkate alırım.	N	90	91	21	5	-	4.29	.74
	%	43.5	44	10.1	2.4	-		
Yönetmekten çok yol göstermeye ağırlık veririm.	N	89	90	24	4	-	4.28	.74
	%	43	43.5	11.6	1.9	-		
Drama etkinliğine uygun grup oluştururum.	N	86	94	20	6	1	4.25	.78
	%	41.5	45.4	9.7	2.9	.5		
Drama esnasında geçmiş konuları hatırlatarak bağlantı kurarım.	N	74	95	36	2	-	4.16	.74
	%	35.7	45.9	17.4	1	-		
Genel Ortalama							4.25	.49

Öğretmen adaylarının drama sürecini gerçekleştirme yeterliklerine ilişkin veriler incelendiğinde; öğretmen adayları “drama esnasında güler yüzlü, sevecen ve espriliyim” ifadesine $\bar{X}=4.43$; “drama esnasında anlaşılır bir dil kullanırım” ve “etkinlikler sırasında öğrencilere söz hakkı veririm” ifadelerine $\bar{X}=4.42$; “sınıfta dolaşarak gerekirse yardım ederim” ifadesine $\bar{X}=4.38$; “öğrencilerin grup oluşturmalarında hak ve özgürlüklerine saygılıyım” ifadesine $\bar{X}=4.37$; “öğrencilerin güven duygularını sağlayacak davranışlarda bulunurum” ifadesine $\bar{X}=4.35$ ortalamaları ile “her zaman” düzeyinde görüş belirtmişlerdir. Yine öğretmen adayları “çok iyi bir izleyiciyim” ifadesine $\bar{X}=4.34$, “drama öncesi öğrencilerin dikkatini çekerim” ve “öğrencilerin önerilerini dikkate alırım” ifadelerine $\bar{X}=4.29$; “çok iyi bir dinleyiciyim” ve “yönetmekten çok yol göstermeye ağırlık veririm” ifadelerine $\bar{X}=4.28$; “dramalarda öğrenciler ile empati kurarım” ifadesine $\bar{X}=4.27$; “drama etkinliğine uygun grup oluştururum” ifadesine $\bar{X}=4.25$; “drama esnasında öğrencileri hedef ve konulardan haberdar ederim” ifadesine $\bar{X}=4.20$ ortalama ile “her zaman” düzeyinde görüş belirtmişlerdir. Öğretmen adayları “drama esnasında geçmiş konuları hatırlatarak bağlantı kurarım” ifadesine $\bar{X}=4.16$; “drama esnasında zamanı etkili kullanırım” ifadesine $\bar{X}=4.09$; “dramanın aşamalarını kullanırım” ifadesine $\bar{X}=4.02$; “üretilmiş metin, öykü ve oyun olmadan dramayı yönetirim” ifadesine ise $\bar{X}=3.66$ ortalama ile “çoğu zaman” düzeyinde görüş belirtmişlerdir. Ayrıca öğretmen adaylarının tüm maddelere yönelik yeterlik puanlarının genel ortalaması, $\bar{X}=4.25$ ortalama ile “her zaman” düzeyinde olduğu söylenebilir. Elde edilen bulgulara göre drama sürecini gerçekleştirme yeterliğine ilişkin etkinliklerde, öğretmen adaylarının kendilerini yeterli gördükleri belirlenmiştir.

Tablo 4. Öğretmen Adaylarının Drama Sürecini Değerlendirme Yeterliklerine İlişkin Betimsel Analiz Sonuçları

Drama sürecini değerlendirme yeterliği		Her Zaman	Çoğu zaman	Ara sıra	Nadiren	Hiçbir Zaman	\bar{X}	SS
Dramaya uygun ölçme ve değerlendirme araçlarını belirlerim.	N	57	105	34	8	3	3.99	.85
	%	27.5	50.7	16.4	3.9	1.4		
Drama aşamasında açık uçlu sorular sorarım.	N	72	85	38	9	3	4.03	.92
	%	34.8	41.1	18.4	4.3	1.4		
Öğrencilere ve gruplara karşı objektifimdir.	N	111	74	18	4	-	4.41	.73
	%	53.6	35.7	8.7	1.9	-		
Öğrenci ve grup dinamiğine göre değerlendirme yaparım.	N	85	100	19	3	-	4.29	.69
	%	41.1	48.3	9.2	1.4	-		
Öğrencilere değerlendirme sonucu geri bildirim veririm.	N	97	86	19	5	-	4.33	.74
	%	46.9	41.5	9.2	2.4	-		
Değerlendirme sonucunda öğrenci tepkilerini dinlerim.	N	118	73	13	2	1	4.47	.70
	%	57	35.3	6.3	1	.5		
Genel Ortalama							4.25	.57

Öğretmen adaylarının drama sürecini değerlendirme yeterliklerine ilişkin veriler incelendiğinde; öğretmen adayları “değerlendirme sonucunda öğrenci tepkilerini dinlerim” ifadesine $\bar{X}=4.47$; “öğrencilere ve gruplara karşı objektifimdir” ifadesine $\bar{X}=4.41$; “öğrencilere değerlendirme sonucu geri bildirim veririm” ifadesine $\bar{X}=4.33$; “öğrenci ve grup dinamiğine göre değerlendirme yaparım” ifadesine ise $\bar{X}=4.29$ ortalama ile “her zaman” düzeyinde görüş belirtmişlerdir. Öğretmen adayları “drama aşamasında açık uçlu sorular sorarım” ifadesine $\bar{X}=4.03$; “dramaya uygun ölçme ve değerlendirme araçlarını belirlerim” ifadesine ise $\bar{X}=3.99$ ortalama ile “çoğu zaman” düzeyinde görüş belirtmişlerdir. Ayrıca öğretmen adaylarının tüm maddelere yönelik yeterlik puanlarının genel ortalaması, $\bar{X}=4.25$ ortalama ile “her zaman” düzeyinde olduğu söylenebilir. Elde edilen bulgulara göre drama sürecini değerlendirme yeterliğine ilişkin etkinliklerde, öğretmen adaylarının kendilerini yeterli gördükleri belirlenmiştir.

Öğretmen adaylarının drama yöntemini uygulamaya yönelik yeterlik düzeyleri normallik dağılımı tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5. Öğretmen Adaylarının Drama Yöntemini Uygulamaya Yönelik Yeterlik Puanlarının Normallik Dağılımı

	Skewness	Kurtosis
Yeterlik puanları genel ortalama	-.946	1.665

Normallik dağılımı için basıklık ve çarpıklık katsayıları dikkate alınmıştır. Normal dağılımdaki değerlerin % 95'i ortalamadan +1.96 ve -1.96 standart sapma aralığında yer almaktadır (Karaatlı, 2006). Tabloya ilişkin veriler incelendiğinde, skewness ve kurtosis değerlerine göre öğretmen adaylarının drama yöntemi uygulamaya ilişkin yeterlik puanlarının genel ortalaması normal dağılım göstermektedir. Bu bağlamda öğretmen adaylarının dramayı planlama, drama sürecini gerçekleştirme ve süreci değerlendirme yeterliklerine ilişkin analizlerde parametrik testlerin kullanılmasına karar verilmiştir.

3.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

3.2.1. Cinsiyet Değişkenine İlişkin Bulgular

Öğretmen adaylarının dramayı planlama yeterliği, drama sürecini gerçekleştirme yeterliği ve drama sürecini değerlendirme yeterliği ortalamaları normal dağılım gösterdiğinden; öğretmen adaylarının dramayı planlama yeterliği, drama sürecini gerçekleştirme yeterliği ve drama sürecini değerlendirme yeterliğinin cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için "Bağımsız Örneklem t Testi" uygulanmıştır.

Tablo 6. Öğretmen Adaylarının Dramayı Planlama Yeterlik Puanlarının Cinsiyete Göre Bağımsız Örneklem t Testi Analizi

Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	Levene testi				
				F	p	Sd	t	p
Kadın	135	4.15	.58	5.234	.023*	205	2.929	.004*
Erkek	72	3.86	.73					

*p < .05

Yapılan analiz sonuçlarına göre dramayı planlama yeterliği puanları açısından kadın öğretmen adayları ($\bar{X}= 4.15$) ile erkek öğretmen adayları ($\bar{X}= 3.86$) arasında istatistiksel açıdan farklılık manidar bulunmuştur (t = 2.929; p < .05).

Tablo 7. Öğretmen Adaylarının Drama Sürecini Gerçekleştirme Yeterlik Puanlarının Cinsiyete Göre Bağımsız Örneklem t Testi Analizi

Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	Levene testi				
				F	p	Sd	t	p
Kadın	135	4.32	.44	1.446	.231*	205	2.762	.006**
Erkek	72	4.12	.55					

*p > .05; **p < .05

Yapılan analiz sonuçlarına göre drama sürecini gerçekleştirme yeterliği puanları açısından kadın öğretmen adayları ($\bar{X}= 4.32$) ile erkek öğretmen adayları ($\bar{X}= 4.12$) arasında istatistiksel açıdan farklılık manidar bulunmuştur (t = 2.762; p < .05).

Tablo 8. Öğretmen Adaylarının Drama Sürecini Değerlendirme Yeterlik Puanlarının Cinsiyete Göre Bağımsız Örneklem t Testi Analizi

Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	Levene testi				
				F	p	Sd	t	p
Kadın	135	4.33	.51	5.682	.018*	205	2.55	.012*
Erkek	72	4.11	.64					

*p < .05

Yapılan analiz sonuçlarına göre drama sürecini değerlendirme yeterliği puanları açısından kadın öğretmen adayları ($\bar{X}= 4.33$) ile erkek öğretmen adayları ($\bar{X}= 4.11$) arasında istatistiksel açıdan farklılık manidar bulunmuştur (t = 2.55; p < .05).

3.2.2. Bölüm Değişikliğine İlişkin Bulgular

Öğretmen adaylarının dramayı planlama yeterliği, drama sürecini gerçekleştirme yeterliği ve drama sürecini değerlendirme yeterliği ortalamaları normal dağılım gösterdiğinden; öğretmen adaylarının dramayı planlama yeterliği, drama sürecini gerçekleştirme yeterliği ve drama sürecini değerlendirme yeterliğinin bölümlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için “Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)” uygulanmıştır.

Öğretmen adaylarının dramayı planlama yeterliğine ilişkin puanlarının tek yönlü varyans analizine ilişkin betimsel analiz sonuçları tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9. Öğretmen Adaylarının Dramayı Planlama Yeterliğine İlişkin Puanlarının Bölümlere Göre Betimsel Analiz ve Homojenliği Testi Analiz Sonuçları

Değişken	N	\bar{X}	SS	Levene testi	
				F	p
Bilgisayar ve öğretim teknolojileri	32	3.73	.73	1.672	.158*
Okul öncesi öğretmenliği	56	4.38	.56		
Sınıf öğretmenliği	52	4.07	.49		
Sosyal Bilgiler öğretmenliği	35	3.77	.73		
Türkçe öğretmenliği	32	4.04	.59		

*p > .05

Okul öncesi öğretmenliği öğrencilerinin ortalamasının = 4.38, Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin ortalamasının = 4.07, Türkçe öğretmenliği öğrencilerinin ortalamasının = 4.04, Sosyal Bilgiler öğretmenliği öğrencilerinin ortalamasının = 3.77, Bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmenliği öğrencilerinin ortalamaları ise = 3.73 olduğu görülmektedir. Levene istatistiğine göre varyanslar homojen olduğundan (F= 1.672; p>.05) tek yönlü varyans analizi yapılmasına karar verilmiştir. Analiz sonuçları tablo 10’da sunulmuştur.

Tablo 10. Öğretmen Adaylarının Dramayı Planlama Yeterliğine İlişkin Puanlarının Bölümlere Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p	Anlamlı Fark
Gruplar arası	11.839	4	2.960	8.010	.000*	Okul öncesi-Böte
Gruplar içi	74.641	202	.370			Okul öncesi-Sosyal Bilgiler
Toplam	86.481	206				

*p < .05

Yapılan analiz sonucunda öğretmen adaylarının dramayı planlama yeterliğine ilişkin puanlarının bölümlere göre farklılık gösterdiği belirlenmiştir (F= 8.010; p < .05). Başka bir ifadeyle bölüm değişkeni öğretmen adaylarının dramayı planlama yeterliğine ilişkin puanları üzerinde anlamlı bir etkiye sahiptir. Farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Tukey testinin sonuçlarına göre Okul öncesi öğretmenliği öğrencilerinin ortalaması; Bilgisayar ve öğretim teknolojileri ve Sosyal Bilgiler öğretmenliği öğrencilerinin ortalamalarından daha yüksektir.

Öğretmen adaylarının drama sürecini gerçekleştirme yeterliğine ilişkin puanlarının bölümlere göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için ise tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Varyans analizine ilişkin betimsel analiz sonuçları tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11. Öğretmen Adaylarının Drama Sürecini Gerçekleştirme Yeterliğine İlişkin Puanlarının Bölümlere Göre Betimsel Analiz ve Homojenliği Testi Analiz Sonuçları

Değişken	N	\bar{X}	SS	Levene testi	
				F	p
Bilgisayar ve öğretim teknolojileri	32	4.11	.42	3.258	.013*
Okul öncesi öğretmenliği	56	4.41	.44		
Sınıf öğretmenliği	52	4.33	.42		
Sosyal Bilgiler öğretmenliği	35	4.02	.68		
Türkçe öğretmenliği	32	4.23	.37		

*p < .05

Tablo 11 incelendiğinde Okul öncesi öğretmenliği öğrencilerinin ortalamasının = 4.41, Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin ortalamasının = 4.33, Türkçe öğretmenliği öğrencilerinin ortalamasının = 4.23, Bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmenliği öğrencilerinin ortalamasının = 4.11, Sosyal Bilgiler öğretmenliği öğrencilerinin ortalamasının ise = 4.02 olduğu görülmektedir. Ancak yapılan analizde varyansın homojen olmadığı belirlenmiştir ($F= 3.258$; $p < .05$). Varyanslar homojen olmamasına rağmen dağılımlar normal dağılım olduğu için varyansların homojen olmadığı post-hoc karşılaştırmalarına yer verilmiş ve bootsrap tekniği uygulanmıştır. Analiz sonuçları tablo 12’de sunulmuştur.

Tablo 12. Öğretmen Adaylarının Drama Sürecini Gerçekleştirme Yeterliğine İlişkin Puanlarının Bölümlere Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p	Anlamlı Fark
Gruplar arası	4.268	4	1.067	4.782	.001*	Okul öncesi-Böte
Gruplar içi	45.077	202	.223			Okul öncesi-Sosyal Bilgiler
Toplam	49.345	206				

* $p < .05$

Yapılan analiz sonucunda öğretmen adaylarının drama sürecini gerçekleştirme yeterliğine ilişkin puanlarının bölümlere göre farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F= 4.782$; $p < .05$). Başka bir ifadeyle bölüm değişkeni öğretmen adaylarının drama sürecini gerçekleştirme yeterliğine ilişkin puanları üzerinde anlamlı bir etkiye sahiptir. Farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Dunnett’s C testinin sonuçlarına göre Okul öncesi öğretmenliği öğrencilerinin ortalaması; Bilgisayar ve öğretim teknolojileri ve Sosyal Bilgiler öğretmenliği öğrencilerinin ortalamalarından daha yüksektir.

Öğretmen adaylarının drama sürecini değerlendirme yeterliğine ilişkin puanlarının bölümlere göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Varyans analizine ilişkin betimsel analiz sonuçları tablo 13’te verilmiştir.

Tablo 13. Öğretmen Adaylarının Drama Sürecini Değerlendirme Yeterliğine İlişkin Puanlarının Bölümlere Göre Betimsel Analiz ve Homojenliği Testi Analiz Sonuçları

Değişken	N	\bar{X}	SS	Levene testi	
				F	p
Bilgisayar ve öğretim teknolojileri	32	4.15	.55	4.152	.003*
Okul öncesi öğretmenliği	56	4.44	.47		
Sınıf öğretmenliği	52	4.33	.50		
Sosyal Bilgiler öğretmenliği	35	3.98	.77		
Türkçe öğretmenliği	32	4.21	.47		

* $p < .05$

Tablo 13 incelendiğinde Okul öncesi öğretmenliği öğrencilerinin ortalamasının = 4.44, Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin ortalamasının = 4.33, Türkçe öğretmenliği öğrencilerinin ortalamasının = 4.21, Bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmenliği öğrencilerinin ortalamasının = 4.15, Sosyal Bilgiler öğretmenliği öğrencilerinin ortalamasının ise = 3.98 olduğu görülmektedir. Ancak yapılan analizde varyansın homojen olmadığı belirlenmiştir ($F= 4.152$; $p < .05$). Varyanslar homojen olmamasına rağmen dağılımlar normal dağılım olduğu için varyansların homojen olmadığı post-hoc karşılaştırmalarına yer verilmiş ve bootsrap tekniği uygulanmıştır. Analiz sonuçları tablo 14’te sunulmuştur.

Tablo 14. Öğretmen Adaylarının Drama Sürecini Değerlendirme Yeterliğine İlişkin Puanlarının Bölümlere Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p	Anlamlı Fark
Gruplar arası	5.211	4	1.303	4.302	.002*	Okul öncesi-Sosyal Bilgiler
Gruplar içi	61.167	202	.303			
Toplam	66.378	206				

*p < .05

Yapılan analiz sonucunda öğretmen adaylarının drama sürecini değerlendirme yeterliğine ilişkin puanlarının bölümlere göre farklılık gösterdiği belirlenmiştir (F= 4.302; p < .05). Başka bir ifadeyle bölüm değişkeni öğretmen adaylarının drama sürecini değerlendirme yeterliğine ilişkin puanları üzerinde anlamlı bir etkiye sahiptir. Farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Dunnett's C testinin sonuçlarına göre Okul öncesi öğretmenliği öğrencilerinin ortalaması, Sosyal Bilgiler öğretmenliği öğrencilerinin ortalamalarından daha yüksektir.

3.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 15: Öğretmen Adaylarının Drama Yöntemini Uygulamaya Yönelik Yeterlik Düzeyleri Arasındaki Korelasyon Analizi

	Dramayı planlama	Drama sürecini gerçekleştirme
Drama sürecini gerçekleştirme	.659*	
Drama sürecini değerlendirme	.562*	.805*

*p < .01

Korelasyon analizi sonuçlarına göre öğretmen adaylarının dramayı planlama yeterlik puanları ile drama sürecini gerçekleştirme yeterlik puanları arasında orta düzeyde (r = .66; p < .01), dramayı planlama yeterlik puanları ile drama sürecini değerlendirme yeterlik puanları arasında orta düzeyde (r = .56; p < .01), drama sürecini gerçekleştirme yeterlik puanları ile drama sürecini değerlendirme yeterlik puanları arasında yüksek düzeyde bir ilişki vardır (r = .80; p < .01).

4. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Tartışma ve Sonuç

Dramayı planlama yeterliklerine ilişkin araştırma sonuçlarına göre; öğretmen adaylarının dramaya uygun materyal seçimi, fiziki ortam seçimi, drama sonrası öğrenci kazanımlarını belirleme, dramanın amaç ve hedeflerini belirleme, drama yöntemine uygun ders planı hazırlama ve etkinliklere ilişkin drama tekniklerini belirleme süreçlerinde çoğu zaman yeterli oldukları belirlenmiştir. Bu bağlamda öğretmen adaylarının “dramayı planlama sürecinde” yeterli oldukları söylenebilir. Elde edilen araştırma sonuçları Koç (2013) ve Özgür İşyar'ın (2017) araştırma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir.

Drama sürecini gerçekleştirme yeterliklerine ilişkin araştırma sonuçlarına göre; öğretmen adaylarının drama esnasında güler yüzlü, sevecen ve esprili olma; anlaşılır bir dil kullanma; öğrencilere söz hakkı verme; gerektiğinde yardım etme; öğrencilerin hak ve özgürlüklerinde saygılı olma; öğrencilerin güven duygularını sağlama, iyi bir izleyici olma; öğrencilerin dikkatini çekme; önerileri dikkate alma; iyi bir dinleyici olma; yol gösterici olma; empati kurma; drama etkinliğine ilişkin grup oluşturma; süreçte öğrencileri hedef ve konulardan haberdar etme; geçmiş konuları hatırlatarak bağlantı kurma; zamanı etkili kullanma; dramanın aşamalarını kullanma; üretilmiş metin, öykü ve oyun olmadan dramayı yönetme becerilerinde çoğu zaman yeterli oldukları belirlenmiştir. Bu bağlamda öğretmen adaylarının “drama sürecini gerçekleştirme” boyutunda yeterli oldukları söylenebilir. Maden (2010), Akyel (2011), Koç (2013) ve Özgür İşyar'ın (2017) yapmış olduğu araştırmalarda ulaştığı sonuçlarla bu araştırmada elde edilen araştırma sonuçları benzerlik göstermektedir.

Drama sürecini değerlendirme yeterliklerine ilişkin araştırma sonuçlarına göre öğretmen adaylarının, değerlendirme sonucunda öğrenci tepkilerini dinleme; öğrencilere ve gruplara tarafsız olma; değerlendirme sonucu geri bildirim verme; öğrenci ve grup dinamiğine göre değerlendirme yapma; drama aşamasında sorular sorma; dramaya uygun ölçme ve değerlendirme araçlarını belirleme becerilerinde çoğu zaman yeterli oldukları belirlenmiştir. Bu bağlamda öğretmen adaylarının “drama

sürecini değerlendirme” boyutunda yeterli oldukları söylenebilir. Elde edilen araştırma sonuçlarının Akyel (2011), Koç (2013) ve Özgür İşcan’ın (2017) yapmış olduğu araştırma sonuçlarıyla da paralellik gösterdiği söylenebilir.

4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Tartışma ve Sonuç

- ✓ **Cinsiyet değişkeni:** Öğretmeni adaylarının dramayı planlama, drama sürecini gerçekleştirme ve drama sürecini değerlendirme yeterliklerinin cinsiyetle ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmen adaylarının dramayı planlama, drama sürecini gerçekleştirme ve drama sürecini değerlendirme yeterliklerinin, kadınlar lehine anlamlı farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Koç (2013) tarafından yapılan çalışmada öğretmenlerin dramayı planlama, drama sürecini gerçekleştirme ve drama sürecini değerlendirme yeterlikleri kadınlar lehine anlamlı farklılık göstermektedir. Özgür İşcan (2017) tarafından yapılan çalışmada da öğretmenlerin drama sürecini gerçekleştirme yeterlikleri kadınlar lehine anlamlı farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.
- ✓ **Bölüm değişkeni:** Öğretmen adaylarının dramayı planlama, drama sürecini gerçekleştirme ve drama sürecini değerlendirme yeterliklerinin bölümlere göre anlamlı farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Koç’un (2013) yapmış olduğu çalışmada drama sürecini planlama ve süreci değerlendirme yeterliklerinin öğretmenlerin branşına göre anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Öte yandan öğretmenlerin drama sürecini gerçekleştirme yeterliğinin branşa göre anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Tartışma ve Sonuç

- ✓ Öğretmen adaylarının “dramayı planlama yeterliği” ile; “drama sürecini gerçekleştirme yeterliği” ve “drama sürecini değerlendirme yeterliği” arasında orta düzeyde bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın bu sonucu, Koç’un (2013) öğretmenlerle yaptığı araştırma sonucuyla benzerlik göstermektedir.
- ✓ Öğretmen adaylarının “drama sürecini gerçekleştirme yeterliği” ile “drama sürecini değerlendirme yeterliği” arasında yüksek düzeyde bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Koç’un (2013) yapmış olduğu çalışmada ulaşıldığı sonuçla bu araştırmanın sonucunun paralellik gösterdiği söylenebilir.

4.4. Öneriler

- ✓ Erkek öğretmen adaylarının derslerde drama yöntemini kullanmaya ilişkin farkındalık düzeylerinin artırılmasına ilişkin çalışmalar yapılabilir.
- ✓ Üniversitelerde seçmeli ders olarak okutulan drama dersi zorunlu ders olarak verilebilir.
- ✓ Diğer tüm bölümlerde eğitim gören öğretmen adaylarının drama yöntemini uygulama yeterlik düzeylerinin belirlenmesine yönelik çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

Adıgüzel, H. Ö. (1993). “Oyun ve Yaratıcı Drama İlişkisi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Adıgüzel, H. Ö. (2006). “Yaratıcı Drama Kavramı, Bileşenleri ve Aşamaları”, Yaratıcı Drama Dergisi, 1(1): 17-31.

Akyel, Y. (2011). “Okul Öncesi Kurumlarında Görev Yapan Öğretmenlerin Drama Yöntemi (oyun) Yeterliliklerinin Değerlendirilmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırşehir.

Aytaş, G. (2013). “Eğitim ve Öğretimde Alternatif Bir Yöntem: Yaratıcı Drama”, Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 6(12): 35-54.

- Başçı, Z., & Gündoğdu, K. (2011). “Öğretmen Adaylarının Drama Dersine İlişkin Tutumları ve Görüşleri: Atatürk Üniversitesi Örneği”, *İlköğretim Online*, 10(2): 454-467.
- Büyüköztürk, Ş. (2015). “Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı”, 21. Baskı, Pegem Akademi, Ankara.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. A., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2015). “Bilimsel Araştırma Yöntemleri”, 19. Baskı, Pegem Akademi, Ankara.
- Freeman, G. D., Sullivan, K. & Fulton, C.R. (2003). “Effects of Creative Drama on Selfconcept, Social Skills, and Problem Behavior”, *Journal of Educational Research*, 96: 131-138.
- Kahyaoğlu, H., Yavuzer, Y. & Aydede, M.N. (2010). “Fen Bilgisi Dersinin Öğretiminde Yaratıcı Drama Yönteminin Akademik Başarıya Etkisi”, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8(3): 741-758.
- Karaatlı, M. (2006). “Verilerin Düzenlenmesi ve Gösterimi”. (Ed. Şeref Kalaycı), *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*, ss. 1-48, 2. Baskı, Asil Yayın Dağıtım, Ankara.
- Karadağ, E., & Çalışkan, N. (2005). “Eğitim-Öğretim Sürecinde Drama Yönteminin Yeri ve Önemi”, *Yeditepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(2): 1-9.
- Koç, İ. (2013). “Öğretmenlerin Sosyal Bilgiler Dersinde Drama Yöntemini Uygulama ve Drama Tekniklerine İlişkin Yeterliliklerinin Belirlenmesi”, *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırşehir.
- Köksal Akyol, A. (2003). “Drama ve Dramanın Önemi”, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(1): 179-190.
- Köksal, N. (2007). “Eğitim Programı, İlköğretim Programı, Yaratıcı Drama, Öğretmen Özellikleri”, *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1(3/4): 179-192.
- Maden, S. (2010). “Türkçe Öğretmenlerinin Drama Yöntemini Kullanmaya Yönelik Öz yeterlilikleri”, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7 (14): 259-274.
- Okvuran, A. (1995). “Çağdaş İnsanı Yaratmada Yaratıcı Drama Eğitiminin Önemi ve Empatik Beceri ve Empatik Eğilim Düzeylerine Etkisi”, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 27(1): 185-194.
- Özgür İşyar, Ö. (2017). “Sınıf Öğretmenlerinin Eğitimde Drama Kullanımına İlişkin Yeterlilik Algıları ve Drama Kavramına Yönelik Metaforları ile Görüşlerinin İncelenmesi”, *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.
- Pinciotti, P. (1993). “Creative Drama and Young Children: The Dramatic Learning Connection”, *Arts Education Policy Review*, 94(6): 24-28.
- San, İ. (1996). “Yaratıcılığı Geliştiren Bir Yöntem ve Yaratıcı Bireyi Yetiştiren Bir Disiplin: Eğitsel Yaratıcı Drama”, *Yeni Türkiye Dergisi*, 2(7): 148-160.
- Tekerek, N. (2007). “Yaratıcı Dramanın Özgürlüğü, Alışkanlıkların Kalıpları ve Bir Uygulama Örneği. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*”, 20(1): 189-219.
- Üstündağ, T. (1998). “Yaratıcı Drama Eğitim Programının Öğeleri”, *Eğitim ve Bilim*, 22(107): 28-35.